

Jāņa Taukača blogs:

Nodokļu jaunumu janvāra TOPS

- 30. janvārī pieņemtie UIN likuma grozījumi. Plašāk [šeit](#).
- Esam atjaunojuši Baltijas un Baltkrievijas **Transfertcenu būtiskāko jautājumu apkopojumu**; tas pieejams [šeit](#) (angļu valodā);
- Kas nebija atrodams VID informatīvajā materiālā par 1. janvāra nodokļu jaunumiem? Likumā izrādās nu ir jauna nodaļa – Administratīvie pārkāpumi nodokļu jomā un kompetence administratīvo pārkāpumu procesā, bet tā darbība plānota vien uz 2022. gadu.

Tomēr vēl svarīgāki ir pagājušā gada novembra grozījumi šajā likumā, kas stājas spēkā **ar šī gada 1. janvāri**, kas nu **ļauj VID jebkurai ar PVN apliekamai personai pilnīgi legāli sniegt informāciju par riskantiem darījumu partneriem, kas norādīti Jūsu PVN deklarācijā**.

Likuma vārdiem, VID tagad ir tiesības sniegt informāciju par nodokļu maksātāja darījuma partnera (juridiskās personas) nodokļu riskiem, ja nodokļu maksātājs PVN deklarācijā ir norādījis darījuma partneri (juridisko personu), kura darbībā, atbilstoši VID veiktajam personas datu izvērtējumam nodokļu ieņēmumu riska jomā, ir konstatēti fakti, kas liecina par izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, un ir pamats sniegt minēto informāciju. Šajā gadījumā tiek paziņots arī darījuma partnerim, ka informācija par to ir izpausta konkrētajam nodokļu maksātājam.

Likumprojekta anotācijā minēts, ka VID pats uz savu iniciatīvu informēs PVN maksātājus, kas, protams, neliedz arī pašam nodokļu maksātājam nu interesēties par saviem darījumu partneriem pirms svarīgu darījumu slēgšanas. Domāju, ka arī pašam VID būtu jānāk klajā ar stratēģiju šajā jautājumā. Ja tas informēs tikai *post-factum* (par deklarācijā atspoguļotiem darījumiem), tas var būt jau par vēlu. No otras puses, VID nevēlas, lai to nopludina ar pieprasījumiem par darījumu partneriem. Tādēļ tāds veselā saprāta risinājums būtu, ka VID pēc iespējas drīz paziņo, ka līdz tas paziņo PVN maksātājam par riskantu darījuma partneri, tas par šādu darījumu attiecīgo PVN maksātāju nesodīs.

Par to man ir divējādas sajūtas. No vienas puses, lieliem uzņēmumiem VID jau arī iepriekš ir nācis pretim un vienojies par šādu informēšanu. No otras, vēl salīdzinoši nesen VID citam lielam PVN maksātājam pēc viņa lūguma tā darīt nosūtīja rakstveida atbildi, ka VID neinformēs. Tas bija vēl pirms šo grozījumu pieņemšanas. Domāju, ka VID joprojām samērā kūtri informē par riskantajiem darījumu partneriem, jo likums VID tagad uzliks par pienākumu informēt šos partnerus, kas var ieraut VID strīdos, ja uzņēmums nepiekrīt, ka tas ir riskants.

- 24. janvāris bija ražīga diena Eiropas komisijā – **uzsāktas 3 pārkāpuma procedūras pret Latviju** par nepilnvērtīgi ieviestām nodokļu direktīvām (ATAD, ATAD2 – šīs abas ir t.s. pret-izvairīšanās no nodokļiem direktīvas, DAC6 – šī paredz konsultantu ziņošanu VID par agresīvām pārrobežu nodokļu struktūrām ar atpakaļejošu datumu – jau par kopš 2018.gada maija saņemtām pārrobežu nodokļu konsultācijām); Saeima par ATAD direktīvām daļēji labojās ar jaunajiem UIN likuma grozījumiem, kuru gala redakcija vēl nav publicēta, bet ir pieejama [šeit](#). Savukārt, par DAC6 ziņošanas direktīvas kritērijiem jau decembrī pieejamā attiecīgo MK noteikumu projektā var izfiltrēt šādus kritērijus, uz ko ziņošanas pienākums varētu attiekties (WTS veido atsevišķu IT rīku, kas būs pieejams WTS klientiem visā ES, arī pie mums, lai pēc iespējas vieglāk identificētu ziņošanas risku; šis daudz kur ES ir karsts jautājums, jo sankcijas mērāmas miljonos; pie mums projektā – līdz 3 200 EUR, bet finanšu institūcijām – līdz 14 000 EUR).

Pārrobežu shēmu pazīmes					
Ņem vērā tikai tad, ja izpildās galvenā ieguvuma tests*			C Kategorija	D Kategorija	E Kategorija
A Kategorija	B Kategorija	C Kategorija			
<ul style="list-style-type: none"> Konfidencialitātes nosacījums, ar kuru nodokļu maksātājs vai shēmas dalībnieks apņemas neizpaust shēmu; Starptauka atlīdzība piesaistīta iegūtam nodokļu labumam; Standarta struktūras shēma. 	<ul style="list-style-type: none"> Shēmas dalībnieks veic mākslīgas darbības, kas ietver zaudējumu nesoša uzņēmuma iegādi, ar mērķi gūt nodokļu labumu; Ienākuma pārvēršana kapitālā, dāvinājumā vai citās ieņēmumu kategorijās uz kurām attiecas mazāks nodokļa slogs vai atbrīvojumi; Apaļveida darījumi. 	<ul style="list-style-type: none"> nepiemēro uzņēmumu ienākuma nodokli vai piemēro uzņēmumu ienākuma nodokļa likmi nulles vai gandrīz nulles apmērā; maksājumam piemēro pilnīgu atbrīvojumu no nodokļa valstī vai teritorijā, kurā maksājuma saņēmējs ir nodokļu rezidents; maksājumam piemēro nodokļu priekšrocību režīmu valstī vai teritorijā, kurā maksājuma saņēmējs ir nodokļu rezidents. 	Shēma, kas ietver pārrobežu maksājumus starp saistītiem uzņēmumiem un nodoklis netiek samaksāts nevienā valstī, vai tā likme ir nulle vai tuvu nullei, vai maksājumam tiek piemērots labvēlīgāks režīms.	Shēma, kas var kavēt ziņošanas pienākumu saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas regulē automatisko informācijas apmaiņu par finanšu kontiem, tostarp izmantojot apstākli, ka attiecīgajā situācijā šādu normatīvo aktu nav.	<ul style="list-style-type: none"> Shēma, kas ietver vienpusēja "droša patvēruma" (<i>safe harbour</i>**) regulējumu; Shēma, kas ietver grūti novērtējamu nemateriālo aktīvu pārvešanu; Shēma, kas ietver funkciju, risku, vai aktīvu pārrobežu pārvešanu starptautiskās uzņēmumu grupas iekšienē, ja pārvedēja vai pārvedēju paredzētā ikgadējā peļņa pirms procentu maksājumiem un nodokļiem (EBIT) trīs gadu laikā pēc pārvešanas ir mazāka nekā 50% no šā pārvedēja vai pārvedēju paredzētās ikgadējās peļņas pirms procentu maksājumiem un nodokļiem (EBIT), ja pārvešana nebūtu tikusi veikta.

* Galvenā ieguvuma tests izpildās, ja var noteikt, ka galvenais ieguvums vai viens no galvenajiem ieguvumiem, ko, ņemot vērā visus attiecīgos faktus un apstākļus, persona pamatoti var sagaidīt no shēmas, ir iegūt nodokļu priekšrocību.

** *Droša patvēruma* regulējums paredz iespēju atbrīvoties no noteiktiem transfertcenu regulējuma radītiem pienākumiem.

- Arvien biežāk savā darbā **saskaramies ar krimināltiesību aspektiem nodokļu lietās**, tāpēc pieminēšanas vērtas ir arī tiesu lietas šajā jomā. AT lēmumā Nr. SKK-4/2018 ir it kā pašsaprotama atziņa: brīdis, ar kuru izvairīšanās no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas uzskatāma par pabeigtu – ar nodokļa (vismaz 21 500 EUR apmērā) faktiskās nenomaksāšanas brīdi. Savukārt, Senāta atziņas lēmumā lietā Nr. SKK-372/2019 pārsteidz: PVN deklarācijas iesniegšana laika ziņā nesakrīt ar reālu priekšnodokļa izmantošanu. Valstij rodas zaudējums tikai reālas priekšnodokļa izmantošanas gadījumā. Viltotu grāmatvedības dokumentu sastādīšana, patiesībai neatbilstošu ziņu ierakstīšana PVN deklarācijā ir nepabeigts noziegums un atbilst sagatavošanās stadijai. Savukārt, viltotas PVN deklarācijas iesniegšana atbilst nozieguma mēģinājuma stadijai, jo, iesniedzot deklarāciju, rodas tikai tiesības uz nelikumīgu labumu. Šīs tiesības turpmākajā procesā var arī nerealizēties no iesniedzēja gribas neatkarīgu iemeslu dēļ.
- Administratīvajā tiesā pieminēšanas vērti neseni spriedumi ir par to, ka **darbaspēka nodokļu darba ņēmēja daļas pārmaksas atmaksu drīkst lūgt tikai pats darba ņēmējs** (SKA-272/2019) un par to, **kad uzņēmuma izveidotai biedrībai (ar labdarības mērķiem) uzņēmuma nodotā nauda ir ziedojums un kad – tomēr pretpienākums ir konstatējams**; tā kā lieta (SKA-382/2019) nodota atpakaļ apgabalam, turpinājums sekos.
- **Šajā saitē** aicinu apskatīt lietderīgu tiesneses Kristīnes Kalvānes veiktu **tiesu prakses apkopojums par nodokļu lietām 2019. gadā**:
- **Par nodokļiem digitālajam biznesam** birst pārmaiņas. Pagaidām ne OECD, ne Ecofin nespēj tās definēt, bet ir nosprausts mērķis šī gada laikā to paveikt. Latvijā apspriestā nodokļa būtība šobrīd iet pret visas nodokļu sistēmas pamatprincipiem. Latvija neuzdrošināsies ko mainīt bez starptautiska risinājuma. Pat Francija kopā ar ASV vienojās apturēt Francijas Digitālā biznesa nodokli, līdz OECD radīs risinājumu. Gaišākie ES nodokļu prāti iesnieguši OECD viedokļus par t.s. „Pillar 1 & 2” - turpmākās attīstības modeļiem. Šobrīd OECD apspriestie pilāri ir: 1. digitālā biznesa peļņas pārdale uz patēriņa valstīm; un 2. vispārīga UIN sistēmas reforma. Nekas no šī vietējam likumam bez starptautiska risinājuma nav paceļams. Mana prognoze: paplašinās pastāvīgās pārstāvniecības kritērijus ar online platformu lietotāju skaitu u.tml. un attiecīgi grozīs nodokļu konvencijas. **Šeit** ir labs apkopojums, kurā virzienā šis digitālā biznesa aplūkšanas ar nodokļiem jautājums varētu iet.
- Beidzot ir kas sakarīgs, ko pateikt par nodokļu piemērošanu **Brexit** gadījumā – nodokļus visā ES piemēros kā līdz šim līdz šī gada beigām. Interesanti, ka tehniski tomēr neliela neskaidrība paliek, jo ES līgums, kas apstiprina šo pārejas periodu, paredz tā laikā ES tiesību piemērošanu, kā līdz šim, bet neparedz nacionālo tiesību piemērošanu. Jau februāra pirmajās dienās vērtējām situāciju – vai no Lielbritānijas nākošajām dividendēm, lai tās būtu atbrīvotas no nodokļa Latvijā, pietiek ar izmaksātāja esamību (kā ES reģistrētam uzņēmumam) vai tomēr jāpierāda, ka tas maksā UIN (kā trešo valstu uzņēmumiem). Cerams, ka par šo būs vēl vietējais regulējums, bet pagaidām piemērojam pārejas noteikumus tā, it kā tie attiektos arī uz Latvijas nacionālo likumu.
- Janvāra beigās klajā nācis **EK pētījums par nodokļu sistēmu salīdzinājumu ES – must read** tiem, kuriem interesē nodokļu politika Latvijā, kontekstā ar ES (daudz tabulu no šī pētījuma ar komentāriem saliku savā Twitter kontā): **skatīt šeit**.
- Interesantu lietu ES tiesā apraksta mūsu WTS kolēģi. **Starbucks noslēdza līgumu (APA) par transfertcenām ar Nīderlandes nodokļu administrāciju**. EK uzskatīja, ka šis APA līgums dod uzņēmumam nepamatotas nodokļu priekšrocības un atsūtīja 30 milj. EUR rēķinu, kas Starbucks būtu jāatmaksā šai valstij par nepamatota valsts atbalsta izmantošanu. Tomēr ES tiesa nepiekrita EK viedoklim, jo ‘TP jautājumi nav eksaktā zinātne’. **Plašāk šeit**.
- Divas šādas nodokļu tēmas nupat aktualizēju šī gada Sorainen mediju brokastīs, kur nu jau tradicionāli Sorainen partneri prognozē gada aktuālāko problemātiku.

- **Nepieciešams ieviest** Lietuvas modeli, kas paredz **iespēju vienoties ar VID arī par uzrēķina pamatsummu**, ne vien sankcijām. Jo spēcīgāki argumenti, jo mazāka pamatsumma, to dokumentējot līgumā, lai mazinātu korupcijas riskus.
- **Nepieciešams ieviest brīvprātīgas nodokļu nomaksas iespēju, ja uzņēmums pats konstatējis kļūdu bez riska par kriminālatbildību** (t.s. *voluntary disclosure*). Šobrīd likums paredz, ka obligāti jāierosina kriminālprocesu, ja nesamaksāto nodokļu summa pārsniedz 21 500 EUR. Dažreiz brīvprātīga nodokļu samaksa pat nav likumīgi iespējama VSAOI tiesību aktu ierobežojumu dēļ. **(Video)**
- Esam veikuši arī akcīzes nodokļa salīdzinājums alkoholam un tabakai Baltijā un Polijā, jo Polijā ar 1. janvāri mainījās likmes un parasti presē likmju salīdzinājums aprobežojas ar Igauniju un Polijas preces ar krietni zemākām likmēm arī nav tālu (km).

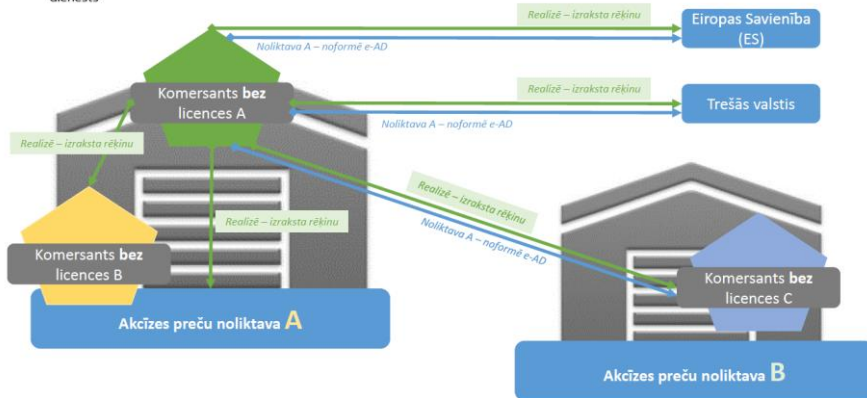
		Latvija		Polija	Igaunija	Lietuva
		Līdz 01.03.2020.	Ar 01.03.2020.			
Alkohols	Stiprais alkohols (par 100 l etilspirta), EUR	1564	2025	1479	1881	1832
	Alus (100 l) (par katru absolūtā spirta tilpumprocentu), EUR	7,4	8,1	2,02	12,70	7,11
	Vīns (100 l), EUR	101	111	41,01	63,35 līdz 147,82	65,45 līdz 8,5% pārējiem 164,67
	Fermentēti dzērieni (100 l), EUR	64 līdz 6% absolūtā spirta, pārējiem 101	64 līdz 6% absolūtā spirta, pārējiem 111	41,01	63,35 līdz 6% pārējiem 147,82	
Tabakas produkti	Cigaretēs (1000 gab.), EUR	78,7+ 20% no max mazumt. cenas, bet ne mazāk kā 114,7		53,76	81,95+ 30% no mazumt. cenas vai 138,65	62,25+ 25% no mazumt.cenas, bet ne mazāk kā 102
	Cigāri un cigarellas (1000 g), EUR	95,2		102,06	151+10% no mazumt.cenas vai 211	42
	Tabaka (1000 g), EUR	75		36,72	89,63	68,6
	Kaltēta tabaka (1000 g), EUR	75		59,46	82,99	

- Saeimas budžeta komisija atbalstīja grozījumus **akcīzes** nodokļa likumā, kas stāsies spēkā 2022. gada 1. janvārī. Grozījumi paredz, ka šobrīd spēkā esošā nodokļa likme (7,4 EUR) par 100 litriem bezalkoholiskā dzēriena paliks, ja uz 100 mililitriem dzēriena cukurs ir līdz 8g. Savukārt, **ja cukura daudzums ir virs 8g uz 100 mililitriem bezalkoholiskā dzēriena, tad par 100 litriem šāda dzēriena likme plānota 14 EUR apmērā**. Par akcīzes nodokļa likuma grozījumiem vēl jālemj Saeimai. Patlaban visiem bezalkoholiskajiem dzērieniem – 7,4 EUR par 100 litriem dzēriena.
- Te atļāvos pārpublicēt aktuālas VID vizualizācijas attiecībā uz **grozījumiem MK noteikumos Nr.662 “Akcīzes preču aprites kārtība”, kas stājās spēkā 2020. gada 24. janvārī** un kuros galvenās izmaiņas saistītas ar:
 - atļauju realizēt savas akcīzes preces no citai personai piederošas akcīzes preču noliktavas;
 - to, ka komersants, kuram ir noliktavas turētāja licence ir tiesīgs realizēt akcīzes preces komersantam, kuram nav noliktavas licence savā vai citā akcīzes preču noliktavā;
 - noliktavas licences turētājam atļauts pārvietot kafiju, bezalkoholiskos dzērienus un elektroniskajās cigaretēs izmantojamus šķidrumus, kuri nav apstiprināta noliktavas turētāja īpašumā, piemērojot atlikto akcīzes nodokļa maksāšanu.

Valsts ieņēmumu dienests

Nelicencēta komersanta atļautās darbības akcīzes preču noliktavā (30.08.2005 MK not.662 92.¹ punkts)

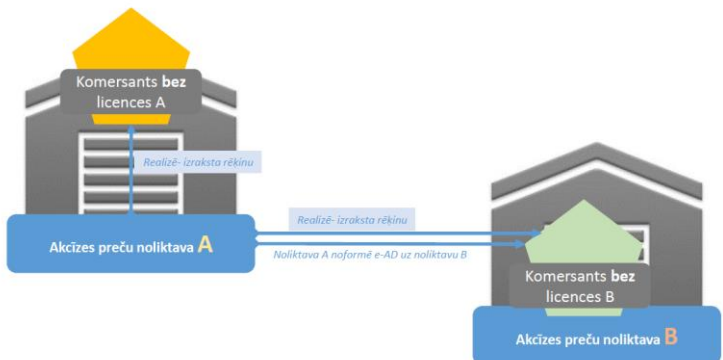

* Akcīzes preču noliktava preču reģistrācijas žurnālā, preču uzskaites kartītēs vai datorprogrammā norāda akcīzes preču īpašnieka nosaukumu un reģistrācijas numuru, ja apstiprināts noliktavas turētājs nav saņemto akcīzes preču īpašnieks - 2005.gada 30.augusta MK not. Nr.662 81.2.¹ punkts

Valsts ieņēmumu dienests

Akcīzes preču noliktavas atļautās darbības realizējot preces komersantam, kuram nav licences (30.08.2005 MK not.662 96.¹ punkts)

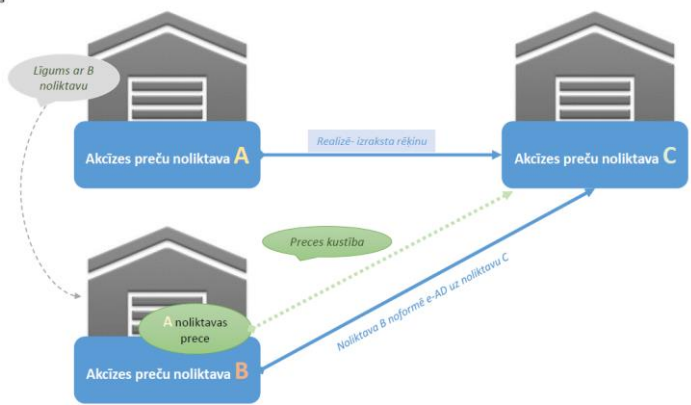

* Akcīzes preču noliktava preču reģistrācijas žurnālā, preču uzskaites kartītēs vai datorprogrammā norāda akcīzes preču īpašnieka nosaukumu un reģistrācijas numuru, ja apstiprināts noliktavas turētājs nav saņemto akcīzes preču īpašnieks - 2005.gada 30.augusta MK not. Nr.662 81.2.¹ punkts

Valsts ieņēmumu dienests

Akcīzes preču realizācija no citai personai piederošas akcīzes preču noliktavas (30.08.2005 MK not.662 92.² punkts)

* Akcīzes preču noliktava preču reģistrācijas žurnālā, preču uzskaites kartītēs vai datorprogrammā norāda akcīzes preču īpašnieka nosaukumu un reģistrācijas numuru, ja apstiprināts noliktavas turētājs nav saņemto akcīzes preču īpašnieks - 2005.gada 30.augusta MK not. Nr.662 81.2.² punkts

- **Ar 1. februāri Latvijā stājās spēkā starptautiskā daudzpusējā nodokļu konvencija (MLI)**, kas ar laiku lielā mērā aizstās divpusējās. Šobrīd tai vēl nav būtiskas ietekmes uz divpusējām konvencijām (praktiskākā jaunā norma varētu būt ļaunprātīgas konvenciju izmantošanas aizlieguma pants, *treaty abuse*), bet rūpīgi jāseko līdž notikumu samērā straujai attīstībai. Daudz citu MLI normu Latvijā stāsies spēkā 1. augustā un nākamā gada 1. janvārī. [OECD publicējusi datu bāzi](#), kurā var ievadīt interesējošās valstis un redzēt, kuri MLI panti vispār ir piemērojami (jo valstis varēja izvēlēties atsevišķus MLI pantus, kurus tā piemēros) un kad tie stāsies spēkā.
- Vai zinājāt, ka ES pastāv dienests, kas palīdz risināt ES tiesību piemērošanas problēmas ar citu ES valstu iestādēm? Piemēram, saistībā ar citu valstu nodokļu administrācijām, turklāt - bez maksas! Vairāk par to [šeit](#). Par šo un citiem **pārrobežu dubultas aplikšanas ar PVN strīdu risināšanas mehānismiem** informē ES PVN Forum savā janvārī izdotajā ziņojumā: [šeit](#).

Nobeigumā – īpašāks stāsts iz dzīves **par reprezentatīvo auto** sāgu, kas joprojām turpinās. Šai jautājumā redzam lietas, kur šķiet taisnība klientiem un arī tādas, kur šķiet taisnība VID. Vienā tādā lietā sagatavojām apstrīdēšanas dokumentu par attiecīgo VID lēmumu. Uzzvanījām klientam, kas nopirka Audi. VID atteicās apstiprināt tiesības uz priekšnodokli. Klasika. Tomēr klients (kā izrādījās) mūsu sagatavoto dokumentu nemaz neiesniedza! “Kā!?!?” jautājām klientam. “Kāpēc??!” Klients: “Nu, es nemācēju ielikt EDS, bet grāmatvede devās Ziemassvētku brīvdienās. Kad viņa atgriezās, bija jau par vēlu! Tomēr, es Jūsu iedrošināta, uzzvanīju VID, lai pajautātu, kādus tad vēl dokumentus/pierādījumus viņi vēlas saņemt. Tā sanāca, ka 10 minūtes stāstīju VID darbiniecei savu sašutumu par VID lēmumu, un ko tad es biju noziegusies...” Rezultātā – atnāca VID lēmums par to, ka viņi apstiprina PVN pārmaksu, kuru arī atmaksāja.

Visbeidzot, arī mēs piedalījāmies Dod pieci labdarības akcijā, un te var redzēt, kā tas apmēram izskatījās: [\(video\)](#)

Ar sveicieniem,
Jānis